

Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo - E-post: kommunal-forvaltning@stortinget.no

Oslo 28.10.19

Innspill til «Representantforslag om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur» Dokument 8:151 S (2018-2019)

Vi viser til høring i Kommunal- og forvaltningskomiteen 05.11.19 om saken.

Naturviterne er en fagforening tilsluttet Akademikerne. Vi organiserer om lag 7000 medlemmer med høyere naturvitenskapelig utdanning i stat, kommune og privat, spredt over hele landet. En stor gruppe av våre medlemmer jobber med areal- og ressursforvaltning og natur- og miljøforvaltning etter plan- og bygningsloven i kommune, fylkeskommune, regional og sentral stat. Vi har god kunnskap om hvordan nasjonale forventninger og interesser blir operasjonalisert regionalt og lokalt, og hvor det er muligheter og utfordringer for sikring av nasjonale interesser i samfunnsplanleggingen.

Naturviterne støtter hovedtrekkene i representantforslaget 151 S og ber kommunal- og forvaltningskomiteen stille seg bak forslagene om å ta bedre vare på viktig norsk natur.

Lokaldemokratiet og lokalt selvstyre har en viktig egenverdi. Det gir beslutninger legitimitet og tillit, og beslutningene kan basere seg på god lokalkunnskap.

Samtidig har Stortinget vedtatt at nasjonale interesser i arealplanleggingen som natur og miljø, strandsone, jordvern, kulturminner, samfunnsikkerhet, barn og unge, og samordna areal og transportplanlegging skal ivaretas i areal- og samfunnsplanleggingen.

Kommunene har fra 2013 til 2019 fått medhold i 81 prosent av de 142 i innsigelsessakene som har blitt behandlet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Kommunene fikk helt eller delvis medhold i 42 prosent av de 281 klagesakene som ble behandlet 2005–2013.

Naturviterne har tro på god balanse og samarbeid mellom lokal og nasjonal forvaltning for å sikre viktig norsk natur og naturmangfold. Kunnskap og fag må anerkjennes, vi må ha respekt for hverandres roller, og kunnskapsbasert forvaltning av natur og arts mangfold må ligge til grunn for krevende valg og beslutninger.

Riksrevisjonen kom i januar 2019 med en rapport om praktiseringen av innsigelser i plansaker.

Rapporten konstaterer at nasjonale mål for naturmangfold ikke blir fulgt godt nok opp.

Regjeringen har i lengre tid gitt Fylkesmennene instruksjoner om at de vil ha færre saker på sitt bord, og at lokalt selvstyre skal veie tungt. Fylkesmannens mulighet til å fremme innsigelser for å ivareta nasjonale arealinteresser er allerede redusert.

Riksrevisjonen peker på at dette kan føre til at nasjonale mål innsigelsesordningen skal ivareta, ikke blir fulgt opp godt nok. KMD har gitt signaler om å være varsomme med å fremme innsigelser.

Departementet tar få innsigelser til følge i de saker som kommer til Oslo. Riksrevisjonen har og påpekt at styringsinformasjonen som KMD har om bruk av innsigelser, har varierende kvalitet.

Kommune–stat-rapporteringen (KOSTRA) og Fylkesmennenes årsrapporter gir ikke departementet god nok oversikt over bruk av innsigelser og dispensasjoner.

2-3000 reguleringsplaner blir vedtatt i kommune-Norge hvert år. Bare et fåtall ender i Oslo fordi de ikke løses lokalt. Det er grunn til å spørre om regjeringen i for stor grad baserer seg på kunnskap om toppen av isfjellet, på noen få «støysaker» i media som regional stat lojalt har forsvart nasjonale interesser i?

Naturviterne ber regjeringen tydeligere sikre rettsikkerheten til naturen og kommende generasjoner sin tilgang til natur, i en tid der FNs naturpanel (IPBES) slår fast at «Tapet av naturmangfold er økende og det har alvorlige konsekvenser for mennesker verden rundt»,

28.08.18 konstaterte [sivilombudsmannen](#) at KMD i sin ja-avgjørelse i «Fylkesveg 47» saken på Karmøy i Rogaland, ikke inneholdt vurderinger etter naturmangfoldloven. Saken gjaldt omfattende nedbygging av viktige naturverdier som kystlyngvei, naturreservat, hubro og jordvern for ny veg med et omdiskutert trafikkbehov. Sivilombudsmannen stilte bl.a. spørsmål ved den store vekten departementet hadde lagt på hensynet til det kommunale selvstyret i en sak hvor det foreligger nasjonale interesser og kom fram til at departementets vedtak ikke oppfylte kravet i naturmangfoldloven § 7.

Et annet eksempel der naturen taper er KMD sitt nylige ja til utbygging av [hytte- og alpinanlegg i Eidfjord, Sysendalen](#) ved Hardangervidda, der 450 dekar innenfor nasjonalt villreinområde ble godkjent for utbygging. Villrein er en nasjonal ansvarsart og er regnet som truet på den globale rødlista. Norge har forpliktet seg internasjonalt til å sikre villreinen og tilhørende leveområde. Statsråd Ola Elvestuen støttet innsigelsen fra Fylkesmannen i Hordaland om nei til utbygging i nasjonalt villreinområde, men KMD sa ja. Dette skjer samtidig som flere advarer mot at massiv hyttebygging er en av de største truslene mot norsk natur.

Prioriteringer Naturviterne mener kan gi bedre forvaltning av naturmangfold og viktig norsk natur:

- Tydeligere og forutsigbare styringssignal til fylkesmennene om at sikring av nasjonale interesser i arealplanlegging er legitimt og forventet
- Bedre kvalitet på styringsinformasjonen som KMD har om bruk av innsigelser
- Kunnskapsbasert og forutsigbar vurdering av innsigelser i plansaker som KMD avgjør
- Prioritere og fullføre arbeidet med økologisk grunnkart og bruke det som kunnskapsgrunnlag
- Utvikle ordningen med samordning av statlige innsigelser som fylkesmennene har ansvar for
- Naturens tilstand og areal- og naturregnskap bør være fast post i kommunale og fylkeskommunale saksutredninger, og i årsrapporter. Oslo kommune har en pilot på dette.
- Vurdere om ansvaret for plansaker skal flyttes tilbake til Klima- og miljødepartementet

Med hilsen

Dagfinn Svadberg Hatløy
Forbundsleder fagforeningen Naturviterne

Kopi: Klima- og miljødepartementet, Postboks 8013 Dep 0030 Oslo, postmottak@kld.dep.no
Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Postboks 8112 Dep 0032 Oslo -
postmottak@kmd.dep.no